

mulier instituut

Gemeente Vlaardingen

Evaluatie projecten sport en sociaal domein in Vlaardingen

Basketbal- en voetbalproject in de Westwijk

Anouk Brandsema

Agnes Elling

Evaluatie projecten sport en sociaal domein in Vlaardingen

Basketbal- en voetbalproject in de Westwijk

in opdracht van de gemeente Vlaardingen

**Anouk Brandsema
Agnes Elling**

© *Mulier Instituut*
Utrecht, oktober 2018

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut*

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
1. Inleiding	7
2. Basketbalproject	9
2.1 Beoogde doelen en gerealiseerde opbrengsten	9
2.2 Werkzame elementen	14
2.3 Aandachtspunten en kansen voor de toekomst	15
2.4 Conclusie	17
3. Voetbalproject	19
3.1 Beoogde doelen en gerealiseerde opbrengsten	19
3.2 Werkzame elementen: goede coach en herkenbaar aanspreekpunt	22
3.3 Aandachtspunten en kansen voor de toekomst	23
3.4 Conclusie	24
4. Conclusies en aanbevelingen projecten sport en sociaal domein	25
Literatuur	27
Bijlage	29
Overzicht interviews	29

1. Inleiding

De gemeente Vlaardingen ondersteunt diverse lokale initiatieven op het snijvlak van sport en sociaal domein, waaronder twee tweejarige sporttrajecten (2016-2018) gericht op de jeugd in de Westwijk. De Westwijk is een wijk in Vlaardingen met relatief veel huishoudens met een lage sociaaleconomische status (SES) en leefbaarheidsproblematiek. Dit type projecten - zogeheten sport-plus projecten (waarbij sport vooral als ‘middel’ wordt ingezet om bij te dragen aan bredere maatschappelijke vraagstukken, omvatten het basketbalproject van YETS Foundation (hierna te noemen YETS) op het Lentiz Geuzencollege en het voetbalproject van DVO’32 en Vlaardingen in Beweging (ViB).

De gemeente Vlaardingen heeft het Mulier Instituut gevraagd om inzicht te geven in de betekenissen en opbrengsten van de twee projecten om werkzame bestanddelen voor toekomstige sportprojecten in het sociaal domein te identificeren. Eerder heeft het Mulier Instituut een inventariserende (literatuur)studie gedaan naar de mate waarin de twee projecten kansrijk zijn in hun opzet en aanpak om bij te dragen aan doelstellingen in het sociaal domein (Brandsema & Elling, 2017). In de voorliggende rapportage worden de twee projecten geëvalueerd en worden aanbevelingen gedaan voor toekomstige sportprojecten in het sociaal domein.

Methoden

Voor deze evaluatie zijn verdiepende interviews gehouden met (ex-)deelnemers, ouders van deelnemers en medewerkers van betrokken organisaties (zoals een wijkteam of school) bij het voetbal- en het basketbalproject. Zie [bijlage](#) voor een uitgebreide lijst van geïnterviewden. In totaal zijn elf interviews gehouden voor het basketbalproject (YETS) en elf interviews voor het voetbalproject (DVO ‘32/ViB). De meeste interviews vonden plaats op locatie en enkelen telefonisch. Naast de interviews is ook gebruikgemaakt van bestaande registratiedata van de projecten. Voor het basketbalproject waren schoolcijfers en achtergrondkenmerken van de deelnemers beschikbaar van de periode 2017-2018. Voor het voetbalproject waren geen registratiedata voorhanden.

Leeswijzer

Allereerst wordt het basketbalproject van YETS besproken, gevolgd door het voetbalproject van DVO’32 en ViB. Indien relevant worden de resultaten vergeleken met de uitkomsten van de tussenrapportage. Elk hoofdstuk bevat een aparte conclusie over het project. In het laatste hoofdstuk formuleren we enkele overkoepelende conclusies en aanbevelingen.

2. Basketbalproject

YETS staat voor 'Youth Empowerment Through Sports' en is een stichting die in november 2013 is opgericht. In januari 2015 is YETS begonnen op een school in de gemeente Schiedam om in september 2015 uit te breiden naar het Lentiz Geuzencollege in de Westwijk in Vlaardingen. Het evaluatieonderzoek is gestart in 2016, wat betekent dat ten tijde van het onderzoek het basketbalproject op het Lentiz Geuzencollege al ruim een jaar bezig was. YETS biedt op school een naschools basketbalprogramma aan voor kwetsbare jongeren die vaak lage schoolresultaten behalen of veel spijbelen. YETS heeft als doel bij te dragen aan de sociaalmaatschappelijke kansen voor kwetsbare jeugd. De methodiek van YETS is tijdens van de looptijd van het project wetenschappelijk onderbouwd (Spruit, Hobden & Looze, 2017; Spruit, 2017).

De methodiek van YETS richt zich op drie pijlers: sport, onderwijs en sociale integratie. De deelnemende jongeren komen twee keer per week samen. Zij spelen basketbal, eten gezamenlijk en maken hun huiswerk. Daarnaast voeren de jongeren ook sociale projecten uit in de wijk. Daarmee wil YETS de deelnemers een gevoel van maatschappelijke betrokkenheid meegeven. YETS beoogt door middel van basketbal deze jongeren te inspireren om het beste uit zichzelf te halen en hun maatschappelijke kansen te vergroten. De zorgcoördinator van de school bepaalt samen met YETS-coaches welke jongeren in aanmerking komen voor YETS. Bij deze selectie wordt gekeken naar de hulpbronnen die deze jongeren thuis hebben. Deelnemers die klaar zijn met het basketbalproject, krijgen de mogelijkheid om betrokken te blijven als stagiair en kunnen eventueel doorgroeien als assistent-coach.

Elk jaar richt YETS in de tweede klas een YETS-team op. Deze jongeren doen vervolgens twee jaar mee aan het basketbalproject. Een YETS-team wordt begeleid door een assistent-coach en een hoofdcoach. De hoofdcoach onderhoudt het contact met de school en andere betrokken organisaties, zoals een wijkteam, en de assistent-coach helpt mee bij de basketbaltrainingen. Het YETS-team wordt ondersteund door twee orthopedagogen, die inhoudelijke vragen beantwoorden en regelmatig interview geven. Een uitgebreidere beschrijving van de werkwijze van het basketbalproject staat vermeld in de tussenrapportage (Brandsema & Elling, 2017).

Deze studie bekijkt het YETS-programma op het Lentiz Geuzencollege, en volgt hierbij de deelnemers van het YETS-team 'de Bulldogs', dat in het schooljaar 2016-2017 is gestart. Bij de start bestond dit team uit twintig leerlingen tussen 13 en 16 jaar, waarvan vijf meisjes. Twee jaar later bestaat deze groep nog uit zestien leerlingen tussen de 15 en 17 jaar, waarvan vier meisjes.

2.1 Beoogde doelen en gerealiseerde opbrengsten

Het Lentiz Geuzencollege, ouders, YETS-deelnemers en welzijnsorganisatie Minters zijn erg enthousiast over het basketbalproject. De door betrokkenen geconstateerde veranderingen bij de YETS-deelnemers sluiten nauw aan bij de beoogde doelen om een positieve bijdrage te leveren aan hun sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling, de afname van gedragsproblemen, het verbeteren van leerresultaten en om een pro-sociaal netwerk bij deze jongeren te bewerkstelligen.

Gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling: meer eigenwaarde, minder boosheid

Betrokkenen in het onderwijs en de ouders zien bij de jongeren persoonlijke groei ontstaan. Deze ontwikkeling zien zij bij de jongeren terug in meer zelfvertrouwen, betere controle over boosheid of agressie, en een beter inlevingsvermogen.

“Vroeger werd ik om een klein dingetje helemaal boos en was ik er helemaal klaar mee. Dat heb ik nu wel echt veel minder. Ik weet eigenlijk niet hoe dat komt, ik word nog weleens boos, maar veel minder.” (Deelnemer)

“Hij is meer zelfverzekerd en stabiel geworden.” (Ouder)

Deelnemers merken deze veranderingen ook, al vinden ze het moeilijk om hierop te reflecteren. Ze benoemen dat ze bijvoorbeeld meer zijn geneigd om hun ouders thuis te helpen of ondersteunen en dat ze beter kunnen reflecteren op hun eigen emoties. De persoonlijke ontwikkelingen leiden ook tot gedragsverandering bij de deelnemers. Zowel ouders als de leerlingen merken dat ze rustiger zijn geworden, vooral in de thuissituatie. In de klas wil het nog weleens botsen met de docenten. Opstandigheid of boosheid bij de deelnemers is niet perse niet meer aan de orde, maar het betekent wel dat de YETS-deelnemers hun boosheid beter kunnen reguleren.

“De leerlingen zijn bereid een stap meer te maken, ze leren om door te zetten en vol te houden en ook om concentratie op te brengen.” (Lentiz Geuzencollege)

“Zijn gedrag is echt veranderd dan toen hij begon. Eerst was hij opstandig, maar nu gaat dat allemaal goed.” (Ouder)

Een betrokken professional bij het Lentiz Geuzencollege verwacht dat deze veranderingen in gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling hebben voorkomen dat leerlingen vroegtijdig de school verlaten.

“Ik denk echt dat YETS het vroegtijdig schoolverlaten heeft teruggebracht, door hun manier van coachen, manier van begeleiden en de kinderen het gevoel van eigenwaarde te geven. Ik denk dat een heleboel kinderen snakken naar wat zij bieden.” (Betrokken professional)

Het positief beïnvloeden van gevoelens van eigenwaarde en pro-sociaal gedrag vormt daarmee de kern van het basketbalproject, waardoor ook positieve resultaten zijn behaald op het terrein van leerprestaties en het tegengaan van schooluitval.

Leerresultaten: betere schoolprestaties

Betrokkenen van het Lentiz college zien betere schoolresultaten bij YETS-deelnemers of horen dit van hun docenten:

“Het heeft meestal te maken met structuur. En de YETS-dagen en -tijden, dat zijn vaste tijden in de week. Een vast moment dat er huiswerk wordt gemaakt, in een vast lokaal. Dat helpt vaak.” (Lentiz Geuzencollege).

Deelnemers merken dit zelf ook:

“Omdat alles zo samen was, was het niet vervelend om huiswerk te maken. We konden elkaar helpen of de coaches liepen rond en hielpen ons.” (Ex-deelnemer)

YETS zet in op de motivatie van de leerlingen om huiswerk te maken, door het gesprek aan te gaan bij een recent behaalde onvoldoende en door ze (eenmalig) niet deel te laten nemen aan de basketbaltraining. Leerlingen merken dat dit de intrinsieke motivatie verhoogt om aandacht te besteden aan het huiswerk:

“De huiswerktrainingen vind ik niet altijd leuk, maar ik maak wel mijn huiswerk want anders gaat het niet goed en ik wil wel heel graag trainen.” (Deelnemer).

Dat het huiswerk beter gemaakt wordt, betekent niet dat al het huiswerk altijd wordt gemaakt. Vaak wordt met de coaches besproken welk huiswerk prioriteit krijgt. Dit kan lastig zijn voor de docenten waar het huiswerk niet voor gemaakt is, vooral omdat voor deelnemers het woord van de coach boven het woord van de leerkracht staat. Wanneer een YETS-coach zegt dat zij voor één van de drie vakken het huiswerk af moeten hebben, dan luistert de deelnemer naar de coach. Daardoor maakt de deelnemer voor twee vakken geen huiswerk, maar maakt anderzijds wel wat huiswerk in plaats van geen.

Door YETS worden de cijferlijsten van de deelnemers geregistreerd (tabel 2.1). In 2017 (één jaar na de start van YETS-team de Bulldogs) hebben de vijftien deelnemers gezamenlijk 32 onvoldoendes. Daarvan hebben drie deelnemers vijf onvoldoendes of meer. Het totaal aantal onvoldoende is na een jaar afgenomen tot 18 en ook hebben minder deelnemers onvoldoendes. Acht deelnemers hadden in 2017 nog onvoldoendes, maar hebben in 2018 geen onvoldoendes meer. Bij vier deelnemers is geen verandering opgetreden; drie daarvan hadden ook geen onvoldoendes. Drie deelnemers hebben in 2018 meer onvoldoendes dan 2017, waarvan twee leerlingen van 0 naar 1 onvoldoende gingen en een leerling beduidend slechter presteerde op school. Ook bij deze drie deelnemers werden volgens de betrokkenen ten aanzien van psychosociale aspecten wel positieve resultaten gerealiseerd.

Tabel 2.1 Verloop onvoldoendes bij YETS-deelnemers (n=15)

	September 2017	Juni 2018
Totaal aantal onvoldoendes	32	18
Leerlingen zonder tekorten	4	11
Leerlingen met 1-5 tekorten	10	3
Leerlingen met > 5 tekorten	1	1
Gemiddeld aantal onvoldoendes per leerling*	2	0,5

* De leerling met meer dan vijf tekorten is niet meegenomen in dit gemiddelde, omdat dit een *outlier* (uitschieter) betreft.

Een pro-sociaal netwerk: de Yets-familie

Op het Lentiz Geuzencollege vinden de betrokkenen dat YETS duidelijk aanwezig is. Niet alleen (ex-)deelnemers van YETS begroeten hun coach, coaches begroeten ook de docenten of coördinatoren op de school. De betrokkenen zien dat de leerlingen veel respect voor de coaches hebben en verwachten dat dit ook zichtbaar is voor de leerlingen buiten YETS. Sommige deelnemers ervaren en

benoemen de sterke banden als “*eigenlijk gewoon één grote familie*”. Dit zijn vooral de deelnemers die ook binnen YETS hun vriendengroep hebben gevonden.

“[Deelnemers hebben] het gevoel dat ze daar ergens bij kunnen horen.” (Lentiz Geuzencollege)

“Eerst ging ik met mensen om die stelen en gevaarlijke dingen deden. Door YETS ga ik nu niet meer met hun om. Nu ga ik met andere mensen om.” (Deelnemer YETS)

Eén familie betekent niet dat iedereen met elkaar op kan schieten. Huidige deelnemers benoemen bij sommige deelnemers vooral boosheid als ‘irritant’. Een betrokkene geeft aan dat bijvoorbeeld online ‘weinig respect’ wordt getoond. Sommigen hebben hun vriendengroep binnen YETS gevonden, anderen komen wel trouw, maar hebben hun vrienden elders. Zij komen vooral voor de coaches van YETS. Naast een voorbeeldfunctie op school, lijken deelnemers ook voor de wijk van betekenis te zijn. Een onderdeel van het basketbalproject is het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten in de Westwijk, zoals collecteren voor het Oranjefonds. De geïnterviewden op school verwachten dat deze activiteiten ook bijdragen aan een positievere sfeer en sociale samenhang in de Westwijk.

“Ik heb wel het idee dat deze jongens een positieve rol hebben naar anderen toe, ook naar jongens in de wijk. Natuurlijk dragen de sociale projecten die ze doen vanuit YETS ook bij.” (Lentiz Geuzencollege)

Niet alle leerlingen van het Lentiz Geuzencollege en het YETS-project komen uit de Westwijk, maar door hun zichtbaarheid vervullen ze daar zeker ook een positieve rol.

Kader 2.1 Portret van een deelnemer

In dit portret beschrijven we de ervaringen van YETS-deelnemer Bilal en zijn vader. Bilal is een fictief personage en in onderstaand portret zijn ervaringen van meerdere deelnemers meegenomen.

Bilal is 14 jaar en zit in de derde klas van het vmbo op het Lentiz Geuzencollege. Hij heeft ADHD, haalt lage cijfers en wordt vaak de klas uitgestuurd. In de eerste klas volgde hij een clinic van de YETS-coaches waarbij ze ook een video lieten zien over YETS. Bilal was meteen erg enthousiast en wilde graag meedoen. Zijn vader vond het een mooi project, maar liet het aan hem of hij wilde meedoen of niet. Bilal meldde zich direct aan, maar was wel erg zenuwachtig of hij werd toegelaten bij YETS. *“Ik was echt heel blij dat ik was uitgekozen”.*

Zijn vader merkt veel verschil in het gedrag van Bilal. *“Door YETS en heel veel gesprekken met coaches en mijn zoon is het thuis nu een heel fijn kind. Thuis merk ik absoluut verschillen, hij is een stuk rustiger geworden”.* Bilal merkt ook dat hij niet meer elke dag ruzie heeft met zijn ouders. Hij geeft ook aan dat hij een stuk rustiger is geworden, al weet hij niet precies hoe dat komt. *“Ik word nog weleens boos, maar wel veel minder”.* Hij vindt het wel jammer dat zijn schoolresultaten nog niet zijn verbeterd.

Bilal kan de coaches erg waarderen. *“Ze worden weleens boos, maar niet zoals docenten. Docenten geven straf, maar de coaches niet, dan moet je alleen opdrukken”.* Hij vindt het fijn dat de coaches ook grapjes maken en aardig zijn. Hij is niet per se heel hecht met het hele team, maar ze groeten elkaar wel op school en vragen of de ander ook bij de training is vanmiddag. *“Met sommige mensen kan ik niet altijd goed, maar met anderen wel. Maar verder vind ik het wel leuk bij het team. [...] De coaches zetten ons soms ook expres bij elkaar in een team, met mensen die juist niet zo goed met elkaar kunnen. Zo moet je wel samenwerken met elkaar en daar leer je dat wel echt”.*

De vader van Bilal vindt het jammer dat hij volgend jaar moet stoppen met YETS. Het gezin is al vaak betrokken geweest bij het wijkteam en zijn vader merkt dat het wijkteam voor Bilal niet de juiste manier van begeleiding is. De YETS-methodiek via sport sluit volgens zijn vader beter aan bij Bilal. Voor Bilal is het belangrijk dat hij met sport zijn energie kwijt kan en tegelijkertijd intensieve begeleiding krijgt.

Afvallers: niet te combineren

Ondanks dat YETS voor veel leerlingen een geslaagd project is, vallen ook enkele deelnemers van YETS af. De intensiviteit van YETS is hoog, waardoor dit niet samengaat met andere (sport)nevenactiviteiten van de leerlingen. Bij YETS-team de Bulldogs zijn vier van de twintig leerlingen gestopt. De geïnterviewde ex-deelnemers benoemden dat ze zijn gestopt omdat YETS niet meer viel te combineren met hun voetbaltrainingen.

“Ik moest een keuze maken tussen voetbal en basketballen bij YETS, allebei werd te druk. Het ging wel goed, maar ik was te moe en had bijna geen vrije tijd meer. Ik zat al heel lang op voetbal en ken de mensen daar goed dus heb ik gekozen om te stoppen met YETS.”
(Ex-deelnemer YETS)

Uitval zal bij de doelgroep van YETS nooit helemaal kunnen worden voorkomen. Wanneer leerlingen zelf ook andere keuzes maken, hoeft dit ook niet problematisch te zijn. Het blijft wel belangrijk om te zorgen dat deze afvallers op een andere wijze toch de extra begeleiding krijgen.

2.2 Werkzame elementen

De coaches: een soort vaderfiguren en verbindende schakel

Het profiel van de coaches is een essentieel element in het basketbalproject. YETS werft coaches die affiniteit hebben met basketbal, pedagogische vaardigheden hebben en een enigszins vergelijkbare achtergrond hebben als de leerlingen waarmee ze werken. Zij werken met een 'autoritatieve coachingsstijl': enerzijds een hoge mate van structuur, duidelijkheid en begrenzing naar deelnemers toe en anderzijds een hoge mate van warmte en betrokkenheid. Op deze manier willen ze ervoor zorgen dat de coaches zich voldoende kunnen inleven in de belevingswereld van de leerlingen én hen op de juiste manier weten te benaderen.

YETS-deelnemers vinden het belangrijk dat coaches gezellig zijn en grapjes maken. Ze werken op het niveau van de leerlingen: *"Ze zijn niet saai, zoals de docenten op school"*. Ze benoemen als grootste pluspunt dat de coaches niet 'hun macht misbruiken zoals de docenten', maar rekening houden met de leerling en de situatie. Er is mogelijkheid voor gesprek en om als leerling jouw kant van het verhaal te vertellen. Respect voor elkaar staat hierbij centraal. Coaches houden regelmatig gesprekken met de deelnemers. Een oud-deelnemer benoemt het belang van deze gesprekken: *"Als ik thuis een probleem had, kon je dit tegen de coaches vertellen. En dan met hun erover praten of dat de coaches het proberen op te lossen"*. Professionals die de YETS-coaches aan het werk zien, merken de goede verstandhouding tussen de coaches en de deelnemers en het hanteren van een passende aanpak in de emotionele begeleiding: *"Het zijn een soort van vaderfiguren voor ze"* (Lentiz Geuzencollege).

"[De coaches] hebben een gedrevenheid en enthousiasme en veroordelen deze kinderen niet. In die groep zitten echt wel kinderen die dingen hebben gedaan die niet leuk zijn. Maar gelijkwaardigheid is echt wat die kinderen nodig hebben, maar niet allemaal meekrijgen. Ook de eerlijkheid is belangrijk. Er wordt niet om zaken heen gepraat, nee ze worden op een aantal zaken gewezen." (Betrokkene in de wijk)

"Het respect wat de kinderen hebben, daar voor de coaches in zo'n situatie als sport, dat is bijna bewonderingswaardig." (Lentiz Geuzencollege)

Naast dat de coaches begripvol zijn naar de YETS-deelnemers, zijn ze tegelijkertijd ook heel duidelijk in hun aanpak. Wanneer leerlingen een fout maken (tegen de regels van YETS ingaan of niet goed luisteren), staat hier tegenover dat ze moeten opdrukken. Dit wordt zonder tegenspraak gedaan. Tevens wordt het aantal fouten geregistreerd: bij vijf fouten in een training mogen ze een gedeelte van de training niet meedoen. Het is vooraf duidelijk gemaakt wat een overtreding is en daar wordt niet van afgeweken. Tijdens het gezamenlijk eten zijn de coaches minder streng en maken ze meer grapjes met de deelnemers. De algemene gedragsregels blijven echter gelden en de leerlingen weten wat er van hen wordt verwacht.

Integratie met school en zorg

De deelnemers van YETS zijn vaak betrokken bij de zorgcoördinator op het Lentiz Geuzencollege en bij de gezinsbegeleiding van Minters, de welzijnsorganisatie in Vlaardingen. Op school komen deze partijen

regelmatig bijeen om met de ouders en de leerlingen gesprekken te voeren. De zorgcoördinator van school heeft na het eerste jaar een beeld van de leerlingen en speelt een belangrijke rol in de selectie van deelnemers. YETS is bedoeld voor leerlingen die het echt nodig hebben en thuis te weinig middelen (kunnen) krijgen. Door nauwe samenwerking worden de juiste leerlingen bereikt en kan met meerdere instanties ook één lijn worden getrokken naar de leerling en het gezin toe (Lentiz Geuzencollege, Minters, YETS). Dit leidt tot meer effectiviteit bij de werkzaamheden van de instanties en tot meer duidelijkheid bij de leerlingen en/of het gezin.

“Ieder heeft zijn rol en we kunnen ook niet verwachten dat een kind ineens gaat excelleren of ineens alle problemen opgelost zijn. Yets doet een stuk en school doet een stuk. School brengt ze naar een diploma, en de taak van YETS is het kind persoonlijk sterk te maken om de dingen die op je pad komen ook aan te kunnen.” (Lentiz Geuzencollege)

De zorgcoördinator plant een gezamenlijk gesprek met de betrokken YETS-coach en begeleider vanuit Minters, waarin afstemming plaatsvindt en afspraken worden gemaakt. YETS-coaches hebben hierin hun eigen rol.

“Hun ingang is sport en dat werkt best wel laagdrempelig voor die gasten [...]. Waardoor, als het gaat om het opbouwen van een vertrouwensband, ik echt wel met de coaches van YETS samen kan werken. [...] Het kan zijn dat de jongeren pas wat later wat loslaten wat er echt allemaal speelt. Dan kan ik komen om hen daarbij te ondersteunen of om verdere hulp in te zetten vanuit de laagdrempeligheid van YETS denk ik.” (Betrokken professional)

Vanwege de vertrouwensband die ze opbouwen met de leerlingen en omdat ze ook vaak een goede verstandshouding hebben met de ouders, kunnen YETS-coaches voor andere hulpverleners een goede ingang zijn om nadere contact te leggen met de leerlingen of het gezin.

Samenwerking komt ook makkelijker tot stand doordat alle partijen op dezelfde locatie werken. YETS vindt plaats in de gymzaal en aula van de school, een omgeving die de deelnemers kennen en vertrouwd is. Daarnaast vindt YETS aansluitend plaats op de schoollessen op dezelfde locatie, waardoor de drempel laag is om naar YETS te komen.

2.3 Aandachtspunten en kansen voor de toekomst

Afstemming en kennisoverdracht leerkrachten en coaches

Ondanks de over het algemeen goed georganiseerde afstemming en samenwerking valt ten aanzien van de huiswerkbegeleiding nog winst te behalen bij de afstemming tussen de coaches en docenten. Betrokkenen uit het onderwijs hebben weinig tot geen inzicht in wat in de huiswerkklassen wordt behandeld en hoe dit gebeurt. Mogelijk kunnen coaches hierin van docenten leren. Tegelijkertijd weten lang niet alle docenten hoe de coaches omgaan met hun leerlingen. Slechts enkele docenten kijken soms bij een basketbaltraining of koken als vrijwilliger voor de YETS-deelnemers. Het Lentiz Geuzencollege ziet nog kansen om de aanpak van YETS-coaches meer te integreren in de werkwijze van docenten in de klas.

“Want de YETS hebben een bepaalde aanpak en daar zouden wij wel wat meer van willen leren.” (Lentiz Geuzencollege).

Kennisoverdracht van de werkwijze van YETS naar de docenten toe en vice versa kan de samenwerking en werkzaamheid nog verder verbeteren.

(Financiële) borging

YETS is relatief jong (gestart in 2013), maar wordt steeds vaker benaderd om op andere plekken in Nederland te starten. Het programma en YETS zijn opgericht door één persoon die veel coördinerende en organisatorische werkzaamheden verricht. Hij wordt ondersteund in zijn taken door de coaches, het bestuur van YETS en vrijwilligers, maar voert veel taken nog zelf uit. Dit maakt de organisatie kwetsbaar. Zo staat de werving van meer coaches hoog op de agenda, maar het werven van geschikte kandidaten en opleiden kost veel tijd. Hierdoor zijn de mogelijkheden tot uitbreiden beperkt. Naast de afhankelijkheid van een kartrekker, is de organisatie tevens afhankelijk van vrijwillige inzet van betrokkenen. Zo zijn niet alleen orthopedagogen op vrijwillige basis betrokken, maar ook de coaches besteden onbetaalde uren aan de begeleiding van de deelnemers. Betrokkenen zien dat coaches goed voorbereid aansluiten bij zorggesprekken of andere overleggen. In de gesprekken werd ook meermalen benoemd dat leerlingen en deelnemers altijd bij coaches langs kunnen komen, buiten de trainingstijden om. De coaches werken officieel twee keer per week vier uur. Dit is de tijd om de leerlingen te trainen en te begeleiden; extra activiteiten vinden vooral plaats in de vrije tijd van de coaches. Borging van deze uren en activiteiten is daarmee een belangrijk punt van aandacht. Dat zagen we terug bij de beschikbare registratiedata voor YETS-team de Bulldogs. Volgens het projectplan zouden naast schoolresultaten, ook vragenlijsten en zelf- en leerkrachtrapportages in de monitoring worden meegenomen. Vanwege tijdelijke uitval van een vrijwilliger waren deze registratiedata niet voorhanden. De voortgang van kerntaken blijft kwetsbaar zolang financiële middelen niet structureel beschikbaar zijn.

Nazorg van deelnemers

De deelnemers beginnen aan YETS in hun tweede studiejaar en sluiten aan het einde van hun derde studiejaar YETS af. Indien zij goed hebben meegedaan aan het basketbalproject ontvangen zij een certificaat. In het vierde studiejaar, hun eindexamenjaar, worden geen YETS-activiteiten meer aangeboden. YETS heeft hiertoe besloten zodat de leerlingen zich kunnen concentreren op de examens en zodat de leerlingen in dit laatste jaar nog de coaches op kunnen zoeken. In het kader van nazorg zijn de deelnemers die YETS hebben afgerond altijd welkom voor een gesprek met de YETS-coaches of kunnen ze meedoen of helpen bij basketbaltrainingen van andere teams.

Het onderwijs zou het fijn vinden als de jongeren ook het vierde studiejaar bij YETS mogen blijven.

“Wij zien ook wel dat het soms in klas vier, juist naar het eindexamen toe, dat leerlingen dan toch weer een steuntje in de rug nodig hebben. [...] Ook al zijn de leerlingen niet meer verbonden aan YETS, doe ik toch af en toe een beroep op de coaches van YETS. Als een leerling vastloopt, zijn ze toch altijd bereid om in gesprek te gaan.” (Lentiz Geuzencollege)

Ook ouders geven aan dat ze het jammer vinden dat YETS eindigt voor hun kind. Zij hebben het gevoel dat hun kind na twee jaar YETS nog niet volledig klaar is voor de maatschappij.

“Ik had hem graag nog een keer aangemeld en vind het jammer dat hij nu stopt.” (Ouder deelnemer)

Een vorm van nazorg is het oprichten van de sociale sportclub de Captains¹. De intentie is om in deze sportclub de waarden van YETS door te voeren, maar dit zal verder losstaan van het basketbalproject op het Lentiz Geuzencollege. Het oprichten van deze sociale sportclub wordt door meerdere geïnterviewden (ouders en school) benoemd als positieve ontwikkeling voor de wijk en de leerlingen. Ondanks maatschappelijk draagvlak ontbreekt het vooralsnog aan concrete initiatieven van een groep personen met voldoende capaciteiten om de sociale sportclub te realiseren.

Uitbreiding van YETS

Geïnterviewden zien het liefst dat elk kind die de steun van YETS kan gebruiken, aan YETS mag en kan deelnemen. Vooralsnog is dit niet mogelijk omdat YETS in Vlaardingen alleen op het Lentiz Geuzencollege wordt aangeboden en de YETS-teams op school niet te groot kunnen worden. Daarnaast zijn te weinig gekwalificeerde coaches aanwezig en is geen structureel budget beschikbaar voor YETS. Betrokkenen benoemen mogelijkheden om YETS via andere sporten aan te bieden, zoals een sport die ook meer voor meisjes aantrekkelijk is. Niet elke sport kan zomaar worden aangeboden. Basketbal leent zich goed voor YETS omdat het een teamsport is en fysiek contact geen voorwaarde is voor het speldeel. Betrokkenen zien wel kansen om dit idee verder te verkennen.

Veel betrokkenen zouden graag zien dat YETS ook op andere scholen in Vlaardingen wordt aangeboden. Zoals ook in de tussenrapportage is benoemd, is snel uitbreiden niet raadzaam (Brandsema & Elling, 2017). Voorwaarden om bij een andere school te starten zijn:

- Een zorgcoördinator of zorgteam binnen de school moet kunnen selecteren welke leerlingen wel en welke leerlingen niet in aanmerking komen voor YETS.
- De school moet een bijdrage kunnen leveren. De school moet het gebouw beschikbaar stellen, moet twee keer per week het eten verzorgen, en personeelskosten van eigen personeel vergoeden.
- Financiën moeten beschikbaar zijn om voldoende coaches voor YETS te financieren.

2.4 Conclusie

In het YETS basketbalproject op het Lentiz Geuzencollege werken onderwijs, welzijn en sport samen binnen een succesvol sport-plus project. Het project laat een gedegen (theoretische) basis, focus, pedagogische expertise, aanpak en samenwerking zien. In de (interne) tussenrapportage is benoemd dat YETS een schoolvoorbeeld lijkt van een kansrijk sport-plus project dat sport expliciet inzet om bij te dragen aan de psychosociale ontwikkeling en maatschappelijke kansen van kwetsbare jongeren (Coakley, 2011; Coalter, 2013; Elling & Schaars, 2016 in: Brandsema & Elling, 2017). Dit is terug te zien in dit evaluatierapport. Zowel YETS-deelnemers zelf en hun ouders als overige bij YETS betrokken personen vanuit het onderwijs en de jeugdzorg zien positieve ontwikkelingen in de houding en het gedrag van de deelnemers. Zij zijn enthousiast over YETS en ervaren dat YETS positief bijdraagt aan de psychosociale ontwikkeling van deelnemers, wat leidt tot minder gedragsproblemen, betere leerresultaten en een pro-sociaal netwerk. De specifieke achtergronden en expertise van de coaches; hun intensieve en langdurige wijze van sportieve en persoonlijke begeleiding van de jongeren in een veilige omgeving met heldere omgangregels; de inbedding op school en de samenwerking met onderwijs

¹ Na het afnemen van de interviews, zomer 2018, is de sociale sportclub de Captains gestart in de gemeente Vlaardingen.

en welzijn zijn belangrijke werkzame elementen (Brandsema & Elling, 2017). Door de vertrouwensband die de coaches vaak met de deelnemers (en hun ouders) opbouwen kunnen ze een belangrijke schakel vormen tussen de overige bij de deelnemers betrokken professionals.

Naast de belangrijke meerwaarde voor de individuele deelnemers, is YETS ook van betekenis voor de Westwijk en omliggende wijken, vanwege de bijdrage aan het verkleinen van het risico op schooluitval en (daarmee) aan jeugdzorg- en criminaliteitspreventie. Om de werkwijze van YETS op het Lentiz Geuzencollege te continueren, verbeteren of uit te breiden, is structurele financiering en borging van belang. Inzetten op werving en training van coaches, evenals meer (vrijwillige) menskracht van betrokken professionals blijft belangrijk om de kerntaken naar behoren te kunnen blijven uitvoeren en vergelijkbare resultaten te behalen met toekomstige YETS-groepen.

3. Voetbalproject

DVO'32 is een voetbalvereniging in de Westwijk. Het idee van het voetbalproject is begonnen bij DVO'32, als mogelijkheid tot vergroten van de meerwaarde van de sportclub in de wijk. Dit idee is verder uitgewerkt door Vlaardingen in Beweging (ViB). Zij hebben een aanvraag gedaan voor het aanstellen van een buurtsportcoach in de Westwijk vanuit voetbalvereniging DVO'32. Deze buurtsportcoach wordt ingezet om jeugdvoetbalactiviteiten in en buiten de club te organiseren, in samenwerking met overige buurtorganisaties en -initiatieven in de Westwijk. Het project is vooral gericht op het bijdragen aan verbetering van het woon- en leefklimaat in de Westwijk, waarbij de focus ligt op het voorkomen van jeugdcriminaliteit.

In januari 2017 is de buurtsportcoach begonnen met het benaderen van partners en het opzetten van activiteiten voor de doelgroep van kinderen van 6 tot 12 jaar. Vervolgens is in maart 2017 de buurtsportcoach begonnen met het werven van kinderen om 'buurtbattles' op te zetten. Dit is een wekelijkse competitie die onder begeleiding van de buurtsportcoach wordt aangeboden. In eerste instantie was het idee om vanuit de buurttrainingen een competitieschema te maken met diverse groepen (update 12-12-2017). Vanwege het te lage aantal vaste deelnemers bleek dit niet mogelijk.

Een meer uitgebreide beschrijving van de werkwijze van het voetbalproject staat vermeld in de tussenrapportage (Brandsema & Elling, 2017).

3.1 Beoogde doelen en gerealiseerde opbrengsten

Bij het afnemen van de interviews zijn de buurtbattles ruim een jaar bezig. De planning is om deze buurtbattles te continueren tot de zomerstop in 2019. Na een jaar kan een afname in jeugdcriminaliteit nog niet worden verwacht. Daarom is in deze rapportage meer aandacht voor de randvoorwaardelijke factoren om dit doel te bereiken. Subdoelen met het voetbalproject zijn om de sociale normen bij de deelnemers te verbeteren, om activiteiten aan te bieden voor de inwoners, het positief ontwikkelen van de Westwijk en de voetbalvereniging DVO'32 positief zichtbaar maken in de Westwijk'.

Extra beweegactiviteit voor buurtkinderen

Door het aanbieden van de buurtbattles is voor kinderen in de wijk wekelijks een extra beweegmoment gecreëerd. In de tussenrapportage werd door DVO'32 benoemd dat zij deze activiteiten niet zelfstandig in deze mate kunnen uitvoeren, omdat vrijwilligers niet zo vaak beschikbaar zijn (Brandsema & Elling, 2017). De buurtsportcoach schat dat zo'n vijftien kinderen tussen de 8 en 12 jaar hieraan wekelijks deelnemen, met dertig unieke deelnemers. Eén meisje doet wekelijks mee, de andere deelnemers zijn jongens.

“Mijn verwachtingen rondom het project was vooral meer bewegen. En omdat het voetbalproject een extra beweegmoment creëert heeft dit automatisch aan mijn verwachtingen voldaan.” (Betrokken professional)

Niet elke deelnemer komt trouw elke week. De buurtbattles trekken ongeveer twaalf vaste deelnemers van basisschool IKC De Schakel, waarbij leerlingen van basisscholen Prins Willem Alexanderschool of de Wereldwijzer soms aansluiten. De achtergrond van de deelnemers is niet bekend, waardoor niets kan worden gezegd over eventuele risicofactoren voor jeugdcriminaliteit bij de deelnemers.

“Vooral als het zulk [lekker] weer is vind ik het fijn dat ze lekker buiten spelen. Ze bewegen wel genoeg, want ze zitten zelf ook nog op voetbal. Hiermee hebben ze op woensdagmiddag gewoon een doel, dat vind ik leuk.” (Ouder van regelmatige deelnemer)

De geïnterviewde regelmatige en niet-regelmatige deelnemers zijn allen voetballers. Zij zijn lid van een voetbalvereniging (DVO'32 of Victoria) of doen vast mee aan de zaalvoetbalavond van het jongerenwerk van Minters, onder begeleiding van een pedagogische medewerker. De geïnterviewde ouders verwachten dat hun kind zelfstandig gaat voetballen als de buurtbattles er niet zouden zijn.

Meer aandacht voor sociale normen

Ouders, deelnemers en andere organisaties weten dat bij de buurtbattles een specifieke focus ligt op sportiviteit en de sociale aspecten van voetbal. Zo werkt de buurtbattle met een speciaal puntensysteem, waardoor punten ook op basis van sportief gedrag worden gegeven.

“Als we een foutje maken, dan gaan we niet tegen elkaar vloeken, maar dan rustig zeggen wat beter kon.” (Regelmatige deelnemer)

Kinderen benoemen echter dat ze hierin niet veel verschil zien met hun normale voetballessen (bij voetbalclub Victoria of DVO'32). Ook daar is al veel aandacht voor sportiviteit en worden deelnemers bestraft bij onsportief spel. Sommige deelnemers merken wel dat er minder nadruk ligt op competitie.

“Bij training is het serieus, maar hierzo kan je ook gewoon lol hebben.”
(Niet-regelmatige deelnemer)

Ze geven aan dat ze in de buurtbattles vaker overspelen naar andere spelers en dat bij de buurtbattles plezier belangrijker is dan tijdens de training bij hun vereniging.

Het positief ontwikkelen van de Westwijk

De buurtbattles vinden wekelijks op een van de vier (roulerende) locaties in de Westwijk plaats. Op deze manier vinden de buurtbattles midden in de Westwijk plaats. De laatste buurtbattle voor de zomerstop is op de velden van DVO'32.

Het idee achter het rouleren van locatie is om de hele wijk te betrekken. Dit vinden ouders en leerlingen een goede zaak omdat ‘ze de wijk ook goed leren kennen’ (ouder) en zodat het niet ‘saai’ wordt (niet-regelmatige deelnemer). Frequenter contact tussen de leerlingen van andere scholen is volgens ouders, deelnemers en andere betrokkenen belangrijk. Ze vinden het leuk dat de kenniskring van de kinderen wordt vergroot; ze leren meer kinderen in de buurt kennen. Een regelmatige deelnemer benoemt: *“Je kent nu ook meerdere kinderen van buurten”*. Wel spelen de deelnemers nog vaak tegen leerlingen van dezelfde school, omdat de vaste deelnemers allemaal van basisschool IKC De Schakel komen.

“Het zou ook wel goed zijn als ze tegen andere kinderen of scholen zouden spelen, maar die laten het volgens mij een beetje afweten.” (Ouder van regelmatige deelnemer)²

² Op het moment van het interview waren enkel leerlingen van basisschool IKC De Schakel aanwezig.

Ouders en de buurtsportcoach zien dat het spel van leerlingen tussen scholen direct wat harder is, omdat tussen scholen meer competitie heerst. Samenspel (in teams) binnen de buurtbattles kan deze samenwerking verbeteren.

“Drie weken geleden had ik 26 deelnemers, van alle drie de scholen. Dan moeten ze echt tegen elkaar spelen, dat is heel leuk om te zien. Ze worden een beetje boos. [...] Na de wedstrijd [...] hebben we het over hun acties en vraag ik ze of ze hebben gezien dat sommigen niet gespeeld hebben. Dat laat ik eerst bewust gaan om ze duidelijk te maken wat er gebeurt als je zulk gedrag vertoont.” (Buurtsportcoach)

Dit voorbeeld laat duidelijk zien dat de buurtsportcoach zeker meer beoogt dan alleen het aanbieden van een extra sportmoment, maar ook doelbewust een bijdrage wil leveren aan de psychosociale ontwikkeling van de kinderen in de Westwijk en daarmee aan de buurt. Onduidelijk blijft echter of deze extra aandacht wel terecht komt bij de kinderen die dit het meest nodig hebben: de meest 'kwetsbare' kinderen, die veelal ook weinig of niet aan sport doen.

Met de buurtbattles wordt beoogd om potentiële probleemjongeren te bereiken, zodat deze activiteiten bijdragen aan de preventie van jeugdcriminaliteit. Kenmerken van 'potentiële probleemjongeren' zijn rondhangen in de buurt, spijbelen van school en het behalen van slechte schoolresultaten. Vooralsnog is niet bekend in hoeverre de buurtbattles ook deelnemers bereiken die aan dit profiel voldoen.

Beperkte meerwaarde voor DVO'32

Het hoofddoel in de projectaanvraag is de toename van jeugdige deelnemers aan activiteiten in de Westwijk en bij DVO'32, en het positief zichtbaar maken van sportvereniging DVO'32 bij ouders, kinderen en maatschappelijke partijen. De sportclub heeft anderhalf jaar later een sterkere positie in de wijk dan aan het begin van het voetbalproject, zoals een verbeterd imago en een grotere maatschappelijke rol in de wijk. Volgens de sportclub komt dit alleen niet zozeer door de daarmee samenhangende activiteiten zoals de buurtbattles. Incidenteel zijn door de buurtbattles nieuwe jeugdleden bij DVO'32 gekomen, maar concrete aantallen zijn niet bekend. Bij de geïnterviewde ouders en deelnemers bleek de relatie tussen de buurtbattles en DVO'32 bovendien niet heel duidelijk. Omdat de coach van de buurtbattles tevens coach is bij DVO'32, wordt hij wel herkend, maar ouders associëren de buurtbattles niet direct met de voetbalvereniging. Naast de buurtbattles zijn vooralsnog geen andere specifieke activiteiten vanuit de voetbalclub georganiseerd. In het projectplan waren naast de buurtbattles diverse andere concrete activiteiten opgenomen voor het seizoen 2018/2019 bij DVO'32 georganiseerd zouden worden. Dit waren activiteiten zoals een stage bij DVO'32, kinderen bij DVO'32 de kans bieden om een Uitblinker! te worden en het aanbieden van *Walking Football*, een activiteit gericht op 65-plussers. Hiertoe lijken nog geen concrete initiatieven te zijn ondernomen.

Portret 3.1 Portret van een vaste deelnemer aan de buurtbattles

In dit portret beschrijven we de ervaringen van deelnemer Levi. Levi is een fictief personage en in onderstaand portret zijn ervaringen van meerdere deelnemers en ouders meegenomen.

Levi is 11 jaar en doet vanaf het begin van de buurtbattles mee. *“De coach kwam bij ons op school en hij zei: als je het leuk vindt om te voetballen, dan is er elke woensdag buurtbattle”*. Levi werd enthousiast en werd door de coach aan de WhatsApp-groep toegevoegd. In deze groep gaf de coach aan waar de buurtbattles plaatsvinden. Levi doet mee *“omdat ik voetbal heel leuk vond, en hij [de coach] kan het ook goed. Hij coacht soms van ‘ja je kan beter daarheen passen’*.

Levi is erg enthousiast over de buurtbattles. *“Ik vind alles leuk, alleen dat er soms niet heel veel kinderen komen. Maar daar kan de coach niets aan doen”*. Hij vindt het leuk wanneer kinderen van andere scholen meedoen. Deze kinderen kent hij vaak al door wedstrijden bij zijn voetbalclub.

De moeder merkt ook het enthousiasme van Levi. *“Hij heeft het altijd over die battles. Het is in de buurt, dus ik fiets altijd wel even langs.”* Zowel Levi als zijn moeder zien de buurtbattles vooral als een leuke extra wekelijkse mogelijkheid om te sporten. *“Hij beweegt wel genoeg, want hij zit zelf ook op voetbal”*. Als deze activiteit er niet was, zou Levi waarschijnlijk zelf gaan voetballen met vrienden. Zijn moeder geeft wel aan dat de buurtbattle een goede stimulans is om naar buiten te gaan: *“Vooral als het zulk weer is vind ik het fijn dat ze lekker buiten spelen”*.

Ook benoemt Levis' moeder het speelsere en socialere karakter van de battles, vergeleken met de club, waarbij het competitie-element meer op de voorgrond treedt. Levi ervaart daarin eigenlijk niet zo veel verschil; voor hem gaat het vooral om lekker kunnen voetballen.

3.2 Werkzame elementen: goede coach en herkenbaar aanspreekpunt

De buurtsportcoach wordt beschreven als een goede en rustige coach. Wanneer wordt gevraagd wat hem een goede coach maakt, noemen de deelnemers vooral de tips die de buurtsportcoach geeft over het voetbal.

“Hij kan heel goed coachen. Hij is lief en positiviteit.” (Niet-regelmatige deelnemer)

Betrokkenen geven aan dat de communicatie rondom de buurtbattles helder is; vooraf wordt duidelijk aangegeven waar de buurtbattles plaats zullen vinden. Omdat de buurtbattles wekelijks zijn, weten deelnemers ook goed wat er verwacht wordt. Omdat de buurtsportcoach vanuit verschillende functies werkzaam is voor de Westwijk, is hij een herkenbaar aanspreekpunt in de wijk. Als buurtsportcoach voor ViB geeft hij regelmatig clinics op basisscholen, als buurtsportcoach voor DVO'32 begeleidt hij de buurtbattles en als coach traint hij teams bij DVO'32.

“De kinderen kennen hem, begroeten hem op straat.” (Betrokken professional)

Doordat hij veel kinderen kent, kan hij ook een signaalfunctie vervullen. Zo benoemt Minters dat wanneer de buurtsportcoach twijfels heeft over het 'functioneren' van een deelnemer, hij contact opneemt met het jongerenwerk van Minters: *“Hij verwijst goed door. Hij is heel open”*.

3.3 Aandachtspunten en kansen voor de toekomst

Geringe deelname en beperkt bereik kerndoelgroep

Voor niet-regelmatige deelnemers is het lage aantal deelnemers soms een reden om niet te gaan, wat vervolgens kan werken als een vicieuze cirkel. De activiteit breder opzetten, bijvoorbeeld als onderdeel van een buurtactiviteit, kan mogelijk helpen om meer kinderen te trekken. Dit werd vooral benoemd door de niet-regelmatige deelnemers van basisscholen Prins Willem Alexanderschool of de Wereldwijzer.

Interviewer: "Wat zou de buurtbattles nog leuker maken?"

Niet-regelmatige deelnemer: "Heel veel kinderen die meespelen"

De ouders van de regelmatige deelnemers benoemen dat via basisschool IKC De Schakel de promotie duidelijk en goed verloopt. De buurtsportcoach gaf een clinic aan hun kinderen en de ouders konden vervolgens de kinderen inschrijven. Meer inzetten op promotie bij de andere twee scholen kan helpen om meer leerlingen aan de buurtbattles te laten deelnemen.

Niet alleen het beperkt aantal structurele deelnemers vanuit de diverse scholen maakt het project kwetsbaar. Ook bestaat weinig inzicht in de mate waarin ook de meer kwetsbare kinderen uit de buurt meedoen aan de buurtbattles. Zij zijn wel de beoogde doelgroep. Omdat het een meer preventief gericht project is, is het ook lastig om hier specifiek op in te zetten. Niettemin lijkt het wenselijk om te zorgen dat juist ook kinderen (kunnen) meedoen die niet al bij een vereniging actief zijn. Wellicht kunnen ook de kwetsbaardere kinderen op langere termijn beter worden bereikt, wanneer er nauwere samenwerking wordt aangegaan met zowel de scholen als het wijkteam en mogelijk door (ook) andersoortige, laagdrempelige voetbalvormen aan te bieden.

Samenwerking met bestaand sportaanbod en pedagogische expertise

Het jongerenwerk van Minters biedt elke vrijdagmiddag in de Westwijk zaalvoetbal aan. Deze activiteit wordt begeleid door een medewerker van Minters met een sociaalpedagogische achtergrond en een affiniteit met voetbal. Over deze activiteit zegt Minters:

"Dat loopt al jaren. [...] Zodat we de doelgroep ook vrijetijdsbesteding kunnen geven. Maar daarnaast leren ze ook met respect naar elkaar om te gaan, leren ze om te gaan met winst en verlies, leren ze om naar volwassenen te luisteren en om samen te werken."

Dit aanbod op de vrijdagmiddag is erg populair en wordt in de middag gegeven aan 10- tot 14-jarigen en daarna aan 14-plussers. De twee niet-regelmatige deelnemers van de buurtbattles gaven aan regelmatig naar het zaalvoetbal te gaan, waardoor ze niet altijd behoefte hebben om ook mee te doen aan de buurtbattles. *"Bij hun [Minters] zit ik op zaalvoetbal. [...] Ik vind het al genoeg dat we zaalvoetballen."* (Niet-regelmatige deelnemer).

De doelen die Minters beoogt met het zaalvoetbal, komen sterk overeen met de doelen van de buurtbattles: kinderen van de straat houden en ze normen en waarden bijbrengen. Minters geeft aan bij andere activiteiten van ViB regelmatig overleg te hebben, maar binnen het voetbalproject is samenwerking nog zeer beperkt. Dit is een gemiste kans voor beide voetbalactiviteiten, want Minters en ViB hebben ieder hun eigen ervaring en expertise. De buurtsportcoach heeft een achtergrond in sport, net als zijn collega's bij ViB. Ervaring en kennis vanuit welzijn (bijvoorbeeld over psychosociale ontwikkeling of pedagogische vaardigheden) kunnen helpen het voetbalproject sterker op te zetten. Zo

benoemt Minters als kans voor het voetbalproject om ook oudere jongeren te betrekken, door hen bijvoorbeeld een bijbaantje aan te bieden als assistent. Oudere jongeren werken als ervaringsdeskundigen en kunnen jongere kinderen inspireren en het goede voorbeeld geven. Deze werkwijze wordt al toegepast bij Minters.

3.4 Conclusie

Het voetbalproject is een redelijk succesvol sportproject dat kinderen in een kwetsbare wijk meer laagdrempelige sportmogelijkheden biedt. Deelnemers en betrokkenen zijn blij met het extra voetbalaanbod dat in de Westwijk sinds maart 2017 wordt georganiseerd. Deelnemers zijn vooral 8- tot 12-jarige jongens die ook bij een vereniging of andere organisatie voetballen. Door de buurtbattles komen kinderen uit de Westwijk meer in contact met de wijk en spelen vaker samen met kinderen van andere basisscholen. Dit komt ten goede aan de onderlinge verstandhouding. Betere samenwerking met de drie basisscholen kan helpen om onderwijs en ouders meer te betrekken, waarbij ook verbondenheid tussen de buurtbattles en DVO'32 explicieter kan worden gemaakt.

Met de buurtbattles zijn diverse randvoorwaarden aanwezig om sociale normen en vaardigheden van de deelnemers te verbeteren en eventueel door te groeien naar een sport-plus project. Zo staat een goede, toegankelijke trainer voor de groep, zijn de sportactiviteiten structureel en laagdrempelig, met een sterke focus op pro-sociale omgangsnormen en wordt reeds samengewerkt met scholen. Niettemin zijn de uitdagingen om door te groeien naar een sport-plus project ook groot. Er zal dan een sterkere focus moeten komen op het bereiken van de kwetsbaardere jeugd en er zal nadrukkelijk geïnvesteerd moeten worden in meer pedagogische expertise en ondersteuning, bijvoorbeeld door intensieve samenwerking met (de zaalvoetbalactiviteiten van) Minters.

4. Conclusies en aanbevelingen projecten sport en sociaal domein

De gemeente Vlaardingen ondersteunde van 2016-2018 twee tweejarige lokale initiatieven op het snijvlak van sport en sociaal domein, gericht op maatschappelijk kwetsbare jeugd in de Westwijk. Deze Vlaardingse wijk kent relatief veel huishoudens met een lage sociaaleconomische status en leefbaarheidsproblematiek. De verschillen in doelen, opzet, uitvoering en uitkomsten tussen de twee projecten van YETS (basketbal) en DVO'32 (voetbal) laten zien dat sport-plus projecten weliswaar een aantal gemeenschappelijke thema's hebben, maar tegelijkertijd zeer divers kunnen zijn. In deze overkoepelende conclusie benoemen we de gesignaleerde opbrengsten en de werkzame elementen en knelpunten van de twee projecten en sluiten we af met een algemene conclusie en aanbeveling ten aanzien van de voortgang van deze en eventueel toekomstige sport-plus projecten.

Opbrengsten

Er zijn goede aanwijzingen dat door deelname aan het basketbalproject YETS het aandeel schoolverlaters bij het Lentiz Geuzencollege is verkleind, als gevolg van positieve ontwikkelingen bij de geselecteerde groep 'maatschappelijk kwetsbare' deelnemers op het gebied van cognitieve ontwikkeling, gedragsproblemen, leerresultaten en hun sociale netwerk. Deze positieve resultaten worden door alle betrokken actoren onderschreven. Ondanks dat het om een beperkte groep jongeren gaat, is een lager aantal schoolverlaters tevens een indicatie dat het YETS-basketbalproject een preventieve werking heeft ten aanzien van de jeugdcriminaliteit in Vlaardingen.

Het voetbalproject van DVO'32 en ViB biedt jonge kinderen in een kwetsbare wijk meer beweegmogelijkheden en -kansen. Een dergelijk georganiseerd extra wekelijks voetbalmoment in de openbare ruimte in de Westwijk heeft eveneens potentie tot preventie van jeugdcriminaliteit, maar de werking hiervan kon binnen deze studie niet worden aangetoond. Positief is dat deelnemers en ouders tevreden zijn over het extra voetbalmoment, deelnemers meer bekend raken met de wijk en er wat meer interactie ontstaat tussen kinderen van diverse basisscholen. Onduidelijk bleef in hoeverre binnen dit project ook de juiste doelgroep is bereikt (het meest maatschappelijk kwetsbare kinderen of 'potentiële probleemjongeren') en wat de concrete sociaal-maatschappelijke opbrengsten zijn voor de deelnemende individuen en voor de wijk. Het voetbalproject laat meer aspecten zien van een sportproject dan van een sport-plus project.

Werking en knelpunten

In de tussenrapportage (Brandsema & Elling, 2017) zijn belangrijke werkzame elementen bij een succesvol sport-plus project beschreven: heldere doelstellingen, afgebakende doelgroep, goede trainers met (pedagogische) ervaring, regelmatige non-competitieve activiteiten, samenwerking met betrokken partijen, een sociaal veilige omgeving aanbieden, en de borging (o.a. door monitoring en evaluatie) van het project garanderen. Deze elementen zien we op verschillende wijze terugkomen bij de geëvalueerde projecten.

Bij het YETS-basketbalproject zagen wij een duidelijk afgebakende doelgroep met een concreet hoofddoel dat werd gedeeld door betrokken professionals vanuit onderwijs en welzijn. Specifiek geschoolde YETS-coaches, met zowel sporttechnische als pedagogische vaardigheden en met vergelijkbare achtergronden als de doelgroep zelf, begeleiden de jongeren langdurig en intensief in een werkende en lerende omgeving. Vooral de kleinschaligheid van het project en de positieve, empathische benadering van YETS-coaches binnen heldere grenzen dragen bij aan het ontstaan van

vertrouwensrelaties met de jongeren. Dit is veelal doorslaggevend voor het kunnen bereiken van positieve psychosociale ontwikkelingen. Ook de integratie binnen de school en de intensieve samenwerking met onderwijs en welzijn zijn cruciaal voor het slagen van het basketbalproject. Voor het voetbalproject van DVO'32 en ViB is het belangrijkste werkzame element een goede trainer die een herkenbaar aanspreekpunt is voor betrokkenen in de wijk. Ook de minder competitieve insteek en een extra focus op sociale normen en sportiviteit in het sportaanbod zijn positieve aspecten. Daarnaast is een start gemaakt met de samenwerking met het onderwijs en welzijn, dat van belang is voor een goede inbedding in de wijk. Het geringe bereik, het vrijblijvende karakter, de beperkte frequentie van de activiteiten en de beperkte pedagogische expertise, bleken beperkende aspecten voor het realiseren van de beoogde duurzame, sociale meerwaarde van het project.

Bij beide projecten zijn ook enkele knelpunten te benoemen die belemmerend werken in de projectuitvoering. Het basketbalproject en vooral het voetbalproject, zijn sterk persoonsgebonden en afhankelijk van de kartrekker. Bovendien zijn beide projecten niet structureel financieel geborgd en deels afhankelijk van extra, vrijwillige inzet van centrale actoren. Het ontwikkelen van zo'n extra 'vrijwillige schil' maakt projecten tegelijkertijd beter ingebed en kansrijker. Beide projecten kenden ook knelpunten in het registreren, monitoren en (intern) evalueren van de voortgang en opbrengsten van het project. Eigen inzet op monitoring en evaluatie en het bewaken hiervan is tevens een belangrijk aspect om de werkzaamheid van projecten te waarborgen en waar mogelijk te verbeteren.

Aanbevelingen voortgang projecten

Concluderend stellen we vast dat het basketbalproject van YETS een succesvol sport-plus project is en het voetbalproject van DVO'32 en ViB een redelijk succesvol sportproject. Hoewel het een beperkte groep maatschappelijk kwetsbare jongeren betreft en een relatief 'zware' interventie, is het YETS-project het meest succesvol in het realiseren van beoogde sociaal maatschappelijke opbrengsten. Afhankelijk van de beschikbare middelen is voortzetting en zo mogelijk uitbreiding (verlenging, uitbreiding naar andere sport/school) aan te bevelen. Het voetbalproject heeft potentieel om te kunnen doorgroeien tot een 'lichter' sport-plus project gericht op de jongere jeugd, maar dan zal meer inzet nodig zijn op het (ook) bereiken van de meest maatschappelijk kwetsbare basisschooljeugd en het stellen van specifieke doelen door middel van de juiste middelen. In de huidige vorm levert de projectinvestering te weinig maatschappelijk meerwaarde op voor de Westwijk.

Literatuur

Brandsema, A. & Elling, A. (2017). *Sport en sociaal domein in Vlaardingen; Monitoring en evaluatie van twee projecten in Westwijk - Tussenrapportage*. Utrecht: Mulier Instituut.

Coakley, J. (2011). Youth sports: What counts as 'positive development'? *Journal of Sport and Social Issues*, 35(3): 306-324.

Coalter, F. (2013). 'There is loads of relationships here': Developing a programme theory for sport-for change programmes. *International Review for the Sociology of Sport*, 48, 594-612.

Elling, A. & Schaars, D. (2016). Wetenschappelijke onderbouwing. In: Breedveld, K., Elling, A., Hoekman, R. & Schaars, D. (red). *Maatschappelijke betekenissen van sport. Wetenschappelijke onderbouwing en weerslag in lokaal beleid*. Utrecht/Ede: Mulier Instituut/Kenniscentrum Sport.

Spruit, A. (2017). *Keeping youth in play: The effects of sports-based interventions in the prevention of juvenile delinquency* (PhD thesis). Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Spruit, A., Hobden & Looze (2017). *Procesevaluatie YETS 2015-2017* (intern document).

Bijlage

Overzicht interviews

In de tussenrapportage over het voetbal- en basketbalproject zijn al interviews gehouden met partners in de wijk en begeleiders/coaches (Brandsema & Elling, 2017). In deze eindevaluatie ligt de focus daarom op deelnemers, afvallers, ouders en betrokken partijen.

Voor het basketbalproject van YETS zijn elf personen/professionals geïnterviewd²:

▪ Deelnemers van YETS	2
▪ Afvallers van YETS	2
▪ Ouders van deelnemers YETS	2
▪ School Lentiz Geuzencollege	3
▪ Partners in de wijk (Minters, leerplichtambtenaar)	2

Voor het voetbalproject van DVO'32 en ViB zijn elf personen/professionals geïnterviewd³:

▪ Regelmatige deelnemers van buurtbattles	2
▪ Niet-regelmatige deelnemers bij buurtbattles	2
▪ Ouders van deelnemers	2
▪ Voetbalvereniging DVO'32	2
▪ Buurtsportcoach	1
▪ Partners in de wijk (Minters, basisschool IKC De Schakel)	2

³ Vanwege anonimiteit wordt enkel de functie of betrokkenheid bij het project aangeduid.

